

Mylným jest náhled rekurs. soudu, že žalovaný již prvotným podpisem dluhopisu projevil mlčky souhlas s prorogací, když nebylo ani zjištěno, že mu byla poskytnuta možnost, aby se o obsahu dluhopisu přesvědčil a tato domněnka rekursního soudu přičí se skutkovým zjištěním prvního soudu, že jednalo se ve spěchu, že dluhopis byl sepsán povrchně a že žalovanému pouze k podpisu byl předložen.

Nebylo-li však prokázáno, že žalovanému byl, neb musel býti znám odstavec dluhopisu, vyhrazující příslušnosti soudní v L., nemohl ovšem ani mlčky projevit srovnalou svou vůli s tímto ustanovením dluhopisu, když dluhopis podepsal a nedošlo tudíž k platné úmluvě a dohodě o příslušnost soudní (§ 869 obč. z.)

Rozhodnutí nejvyššího soudu z 1. dubna 1924 č. RI 226/24. —va

Pouhé poskytnutí výhody jednomu věřiteli na úkor druhého věřitele (zaplacení skutečného splatného dluhu) mimo konkurs, pravidelně nestačí k odporovatelnosti jednání. Příspěvek k § 2., čís. 3. řádu odporčího ze dne 10.-XII. 1914 č. 337 ř. z.

Zjištěno jest, že Růžena J. dluhovala Antonínu Z. již dne 3. ledna 1920 5000 Kč a na začátku roku 1922 6000 Kč, že dne 10. března 1922 postoupila tomuto Antonínu Z. svou pohledávku za Františkem Z., obchodníkem v K. ve výši 5000 Kč, že erár berní v dubnu 1922 zabavil pro dlužnou daň proti Růženě J. tuto pohledávku příslušející dle udání dlužnici Růženě J. proti Františku Z. ve výši 5000 Kč, poddlužník František Z. pak složil dle § 1425 obč. zák. na vyrovnání pohledávky Růženy J. do soudní úschovy 4842 Kč 30 h oznámiv, že na pohledávku tuto činí si nárok z postupu ze dne 10. března 1922 Antonín Z. jakož i že pohledávka ta jest zabavena ve prospěch eráru pro pohledávku daňovou 3854 Kč 11 h.

V srpnu 1922 podal Antonín Z., bratr dlužnice Růženy J., na erár žalobu domáhající se toho, že mu přísluší na soudní depozit 4842 Kč 30 h vlastnický nárok z postupu ze dne 10. března 1922 a že se exekuce žalovaným erárem vedená na tuto pohledávku prohlašuje nepřipustnou a se zrušuje.

Soud první stolice žalobě vyhověl, neuznav druhou námitku žalovaného eráru, že postup pohledávky jest po

rozumu § 2 čís. 3 řádu odpůrčího neúčinným, proto, že není tu úmyslu zkrátiti věřitele na straně žalobcově a jestliže žalobce přijal na úhradu své pohledávky spornou pohledávku, vykonal tím jen právo, které mu příslušelo jako kterémukoli věřiteli.

O d v o l a c i soud vyhověl odvolání a žalobu zamítl v uvážení, že soudce prvý zjistil pouze, že žalobce neměl úmyslu zkrátiti věřitele Růženy J., což však nestačí, aby chráněn byl proti ustanovení § 2 čís. 3 řádu odpůrčího.

Nelze upříti, že jednáním tím (postupem) zkráceni jsou ostatní věřitelé Růženy J., zejména žalovaný erár, který pro svoji pohledávku vedl exekuci již před tím v roce 1921, která však stolicí druhou byla zamítnuta.

Bylo věcí žalobce, aby vedl důkaz o tom, že jemu nebyl znám úmysl dlužníka, tedy Růženy J., že táž své věřitele chce zkrátiti. Tento důkaz však žalobce ani nenabídl natož pak provedl.

N e j v y š š í s o u d dovolání v y h o v ě l a o b n o v i l rozsudek stolice první s opravou první věty výroku rozsudkového v ten rozum, že žalobci přísluší nikoli »vlastnický« nárok, nýbrž nárok »na vydání« 4842 Kč 30 složených v soudní úschově, z těchto důvodů:

Dle § 2 čís. 3 řádu odpůrčího jest předpokladem odporovatelnosti jednání mimo jiné:

1. aby jednání s k u t e č n ě p o š k o d i l o věřitele (§ 2 čís. 3 a contr. čís. 1 odp. ř., motivy str. 35, dr. Arnold Lehmann Kommentar zur Konkurs und Anfechtungsordnung II. díl str. 202 a 203);

2. aby dlužník předsevzal jednání s ú m y s l e m věřitele p o š k o d i t i.

Dlužníkovo jednání musilo býti takového rázu, že věřitele poškodilo. Pouhé p o s k y t n u t í v ý h o d y jednomu věřiteli na úkor druhého věřitele pravidelně nestačí. Dlužník není povinen při placení dluhu bráti zřetel na jiné věřitele.

S hlediska toho dlužno řešiti i otázku, zda jest odporovatelností i zaplacení s k u t e č n ě s p l a t n ě h o d l u h u jednomu věřiteli, když se tím poruší zásada rovnoměrného uspokojení věřitelů.

Dle § 30 konk. řádu lze v k o n k u r s u odporovati za podmíněk tam vytčených i zaplacení pravého a dospělého dluhu, pokud následkem toho ostatní věřitelé nedojdou uspokojení rovnoměrného.

M i m o k o n k u r s neplatí však bez dalšího toto pravidlo,

neboť ustanovení § 30 konř. řádu nebylo převzato do řádu odpůrčího, mimo konkurs neplatí zásada stejnoměrného uspokojení věřitelů. Jestliř zaplacení dluhu povinností dlužníkovou, jejíř splnění nelze označiti za jednání obmyslné, i když tím zájmy jiných byly pořkozeny (Dernburg Pfandrecht I. str. 197 a Pamětní spis k řádu konkursnímu a odpůrčím str. 176 posl. odst.).

Ani věřiteli, jenř přijal zaplacení své pravé a splatné pohledávky, nelze vyčítati, že jednal lstně a obmyslně, i když by věděl, že jiní věřitele následkem toho nebudou zúplna uspokojeni. Z tohoto pravidla dlužno připustiti výjimku pouze tehdy, když dlužník ve srozumění s uspokojeným věřitelem um ě l e p ř i v o d i l d ř í v ě j š í s p l a t n o s t svého dluhu, a by tím tomuto věřiteli poskytl výhodu nebo když z a t ý m ž ú ě e l e m se zaplacením splatných dluhů jiným věřitelům o t á l e l a zaplacení to odkládal pod různými záminkami, nebo zdrřoval vyřizení sporu až do doby, kdy určitý pravý dluh se stal splatným, a pak tento dluh na úkor ostatních věřitelů jsa si úplně vědom těchto pletich, k jeho prospěchu provedených, plnění přijal (Dr. Steinbach Kommentar zum Anfechtungsgesetz str. 32 a 33).

Jest věci věřitele, jenř onomu jednání odporuje, by podal důkaz nejen o škodě, která mu zaplacením jiné pohledávky vzeřla, nýbrř i o úmyslu dlužníka škodu tu přivoditi. Jej stihá v tom směru břímě průvodní.

Odvolačí soud mylně vidí zkrácení věřitelů v pouhém poskytnutí výhody jednomu z nich.

Prvý soud zjistil, že dlužnice Růřena J. skutečně dluhovala svému bratru, žalobci, již 3 ledna 1920 5000 Kč a že dluh ten vzrostl začátkem r. 1922 na 6000 Kč, že dne 10. března 1922 postoupila žalobci k částečné úhradě svého dluhu pohledávku 4842 Kč, 30 h, která jí přířluřela proti Frantiřku Z-ovi.

Bylo věci eráru, jenř účinnosti tohoto postupu odporuje, by prokázal, že jím byl pořkozen, na př. že jiného úhradního fondu následkem zaplacení této pohledávky nemá, aby dále prokázal, že pohledávka žalobce Antonína Z. v čas tohoto postupu nebyla splatnou, nebo že sice v čas ten již byla splatnou, že však dlužnice splatnost buď um ě l e p ř i v o d i l a nebo zapravení splatných daní um ě l e z d r ř o v a l a tak dlouho, až pohledávka žalobcova dospěla a že pak ihned ji zaplatila v úmyslu věřitele zkrátiti. Důkazu takového však erár ani nenabídl, ba ani takového skutkového přednesu neučinil.

Neprokával tudíž erár, jak bylo jeho povinností, že jednání dlužnice — postup pohledávky za účelem zaplacení pravého

dluhu — bylo odporovatelným a že bylo provedeno dlužnicí na jeho škodu v úmyslu jej poškoditi.

Neposoudil proto odvolací soud po právní stránce věc správně uznáv, že jednáním dlužnice J-é, zkrácení jsou ostatní její věřitelé, mezi nimi i erár a že je tedy odporovatelným.

Bylo proto změnou rozhodnutí soudu odvolacího obnoviti rozsudek prvního soudu; při tom bylo však potřebí opravití znění výroku rozsudečného v tom směru, že žalobci nepřisluší vlastnický nárok na uložené peníze, neboť bez odevzdání (§ 425 až § 428 obč. zák.) vlastnictví jejich nemohl nabýti, leda že by se myslilo na vlastnictví pouze ve smyslu jmění, majetku (§ 353 obč. zák.), nýbrž že mu přísluší nárok na vydání uložených peněz (§ 1425 obč. zák.).

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 4. března 1923. čj. Rv-I 1673-23. Dr. Vilém Grešl.

K výkladu čl. XLII. uvoz. zák. k civ. řádu soud.

F. K. žaloval V. B-ovou a A. R-ého žádaje o rozsudek, že jsou žalovaní povinni předložiti seznam o jmění zemřelého manžela žalované H. B., obsahující soupis jmění a jeho dluhů, a udati, co jest jim známo o jeho jmění, o jeho dlužích neb o zatajení nebo zamlčení jmění toho a přísahou stvrditi, že tyto jejich údaje o jmění jsou správnými a úplnými.

Žalobní žádost odůvodňoval žalobce takto:

Pozůstalost po H. B. byla pasivní a exekuce žalobcova pro 14.295 Kč vyšla téměř na prázdno. Žalovaná V. B. žila se svým manželem ve společné domácnosti až do jeho smrti. Žalovaný A. R. byl zetěm H. B. a tento se s ním a se svou manželkou radil v posledním čase před svou smrtí o všech svých obchodních a majetkových záležitostech a byl jeho majetkový stav znám oběma žalovaným velmi dobře. Když H. B. zemřel, měl dosti značný majetek v penězích, v obchodních pohledávkách, v pohledávkách na běžných bankovních účtech a v četných nemovitostech. Také zakoupil množství vína v Maďarsku, kam zaslal mnoho svých sudů, aby v nich bylo víno dopraveno. Mimo to měl též svou registrační pokladnu, ohnivzdornou pokladnu, kočár, povozy, koňské postroje, koně a podobné. Po smrti H. B. nedalo se jmění zjistiti a byli to právě žalovaní, kteří s jednotlivými